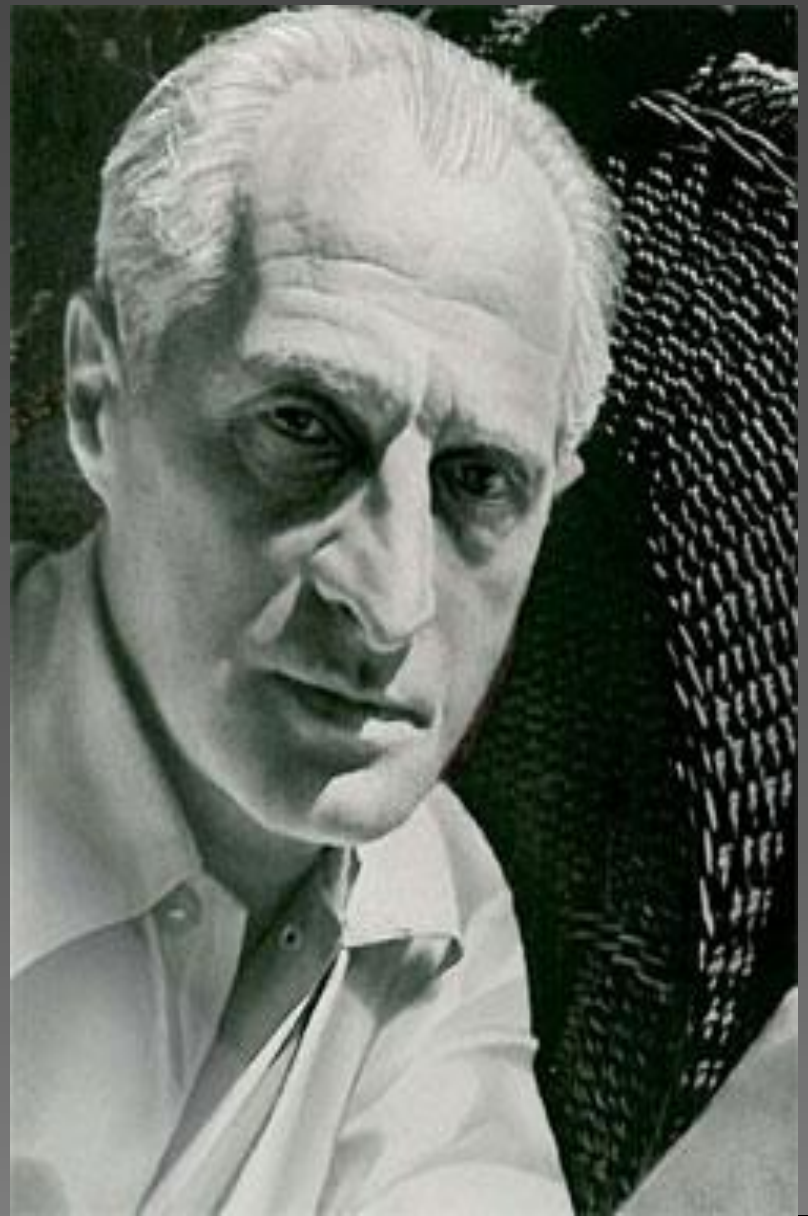

Kto odczaruje nas?

Fascynacja miasteczkiem w twórczości
Chagalla i Tuwima

Marc Chagall

Julian Tuwim

Marc Chagall

Marc Chagall, "Błękitny skrzypek", 1974

- Chagall upodobał sobie w swoich obrazach postacie, które obdarzone są darem latania i unoszą się beztrudnie nad wiejskimi pejzażami. Jako inspirację do takiego ujęcia artysta przyjął określenie „niebieskie ptaki”, które na początku XX wieku używane było w Rosji w stosunku do ludzi, których źródło utrzymania było nieznane. Artysta znał również doskonale powiedzenie, które w dosłownym tłumaczeniu z jidysz brzmi „fruwać po niebie”, czyli „dać się ponieść fantazji”.
- Malarz z chęcią czerpał inspiracje z najbliższego otoczenia. Jako swoich modeli przedstawiał bardzo często członków rodziny, zaś tłem wszystkich scen jest Witebsk, przez co rozstawił to małe białoruskie miasteczko niemal na cały świat. Od dziecka fascynował się także wszystkim, co wiązało się z motywem cyrku.
- W sztuce Chagalla widoczne są również bardzo wyraźne wpływy judaizmu. Motywy żydowskie stanowiły często tło dla wypowiedzi artystycznej malarza. Chagall przedstawiał w swoich obrazach elementy chasydzkiego świata, jednak jako dorosły nie był praktykującym Żydem.
- W przypadku Marca Chagalla trudno mówić o jednym konkretnym stylu malarskim, w jego dziełach można odnaleźć **surrealizm**, sztukę naiwną, **impresjonizm**, **kubizm**, ale chyba na większości odbiorców największe wrażenie robią żywe, wspaniałe dobrane kolory.

Marc Chagall - obrazy

Marc Chagall *Upadły Anioł* | 1923-47, kolekcja prywatna

Marc Chagall, *„zakochani nad miastem”*, 1915

Ja i miasteczko Marca Chagalla

Ja i miasteczko Marca Chagalla

- ◉ brak logicznych relacji między przedmiotami
- ◉ odrzucenie prawa ciężenia
- ◉ magia postaci
- ◉ fantastyczna wizja
- ◉ zielona twarz jako znak odrębności
- ◉ w tle realia białoruskiego miasteczka
- ◉ poetyka snu
- ◉ liryzm
- ◉ połączenie prymitywizmu z nadrealizmem
- ◉ mocne nasycenie barw

Ja i miasteczko Marca Chagalla

Koło wewnętrzne:

- kontur twarzy męskiej na tle czerwieni = intensywność emocji
- zarys pyska krowy z eksponowaną bielą = spokój
- gałązka z kwiatami i liśćmi = życie, bujność, piękno

Drugi plan, pierścień:

- krzyżyk zawieszony na szyi mężczyzny
- koraliki na zarysie szyi kobiecej
- pierścionek na palcu ręki trzymającej gałązkę
- zieleń twarzy mężczyzny = oryginalność, odrębność, powtarzający się znak samego autora
- biel łba krowy i oko = łagodność
- cała krowa z dojarką na tle błękitu = sielanka wsi

Trzeci plan, góra obrazu:

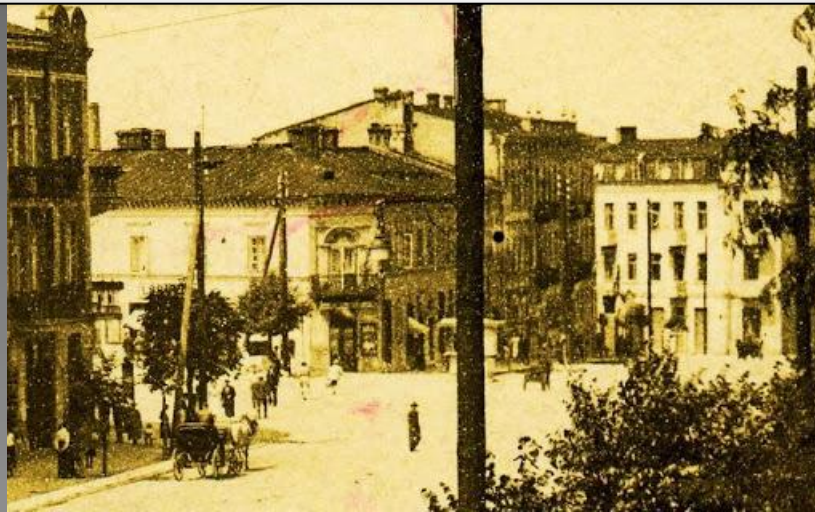
- barwne, baśniowe domki z kościołem
- dwa domy odwrócone = jawa i sen, świadomość i podświadomość
- mężczyzna z kosą i odwrócona sylwetka kobiety podtrzymującej narzędzie pracy mężczyzny = współpraca, jedność, związek uczuciowy
- ręka z pierścionkiem trzymająca kwiat, stanowiąca formalny odpowiednik dla pejzażu w głębi obrazu = symbol związku emocjonalnego artysty z przeszłością, ludźmi, z miasteczkiem.

Tytuł „pieczęci”: pamięć, wspomnienie, świat wewnętrzny.

Przy okrągłym stole Julian Tuwim

https://www.youtube.com/watch?v=Cv_ljzlfCE

- bezpośrednim zwrot do ukochanej kobiety, podmiot - kochanek;
- kochankowie nie są już razem, ale podmiot wciąż żywi do kobiety prawdziwe uczucie.
- Opis wspólnie spędzonego czasu w Tomaszowie.
- Początkowo opis ma charakter **idylliczny, sielankowy**, przywodzi na myśl same dobre wspomnienia;
- podmiot wyraża tęsknotę za kobietą i ze szczegółami opisuje razem spędzone chwile, wspomina także o konieczności swojego wyjazdu, z powodu którego opuścił ich miłosny azyl, czego bardzo żałuje;
- Oboje zaprzepaścili do uczucie, w pewnym momencie kobieta przestała okazywać zainteresowanie mężczyzną, a on postanowił zaprzestać starań o jej względy;
- rzeczy martwe jak meble, ściany pokoju nie rozumieją do dziś zachowania kochanków, zaprzepaszczenia przez nich cennego uczucia.
- Refleksja ta prowadzi podmiot do wniosku, że dziś, zapewne dojrzały, nie pozwoliłby na taki obrót sytuacji, być może kochankowie walczyliby o siebie wytrwale, stąd myśl o powrocie do Tomaszowa i rozpoczęcia minionych chwil od nowa.
- Dziś zdaje sobie bowiem sprawę z powagi uczucia, jakim jest miłość. Wie, że da się bez niej żyć, ale życie to nie posiada już tego wspaniałego smaku
- W utworze pojawia się **motyw „okrągłego stołu”** wywodzący się z celtyckiej opowieści o królu Arturze. Jego kształt miał zapobiegać nieporozumieniom, łagodzić spory, ułatwiać porozumienie
- Motyw okrągłego stołu z legendy o królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu to symbol pogodzenia, jedności.

Miasteczko Chagalla i Tuwima

Podobieństwa:

- ⊙ uwzględnienie dwóch perspektyw czasowych,
- ⊙ portret kobiety i mężczyzny,
- ⊙ liryzm i nastrojowość i

Różnice

- ⊙ harmonia, pełnia, magia, dobre emocje u Chagalla;
- ⊙ ból, smutek, niemoc odczarowania przeszłości u Tuwima.

Elegia miasteczek żydowskich Antoni Słonimski

a) wyznaczniki gatunku literackiego sygnalizowanego w tytule:

- poważna, refleksyjna treść utworu, smutne rozpamiętywanie przemijania i zamierania narodu żydowskiego
- lamentacyjny ton uzyskany m.in. poprzez powtórzenia

b) znaki świata odchodzącego w przeszłość:

- znaki świadczące o odrębności obyczajowo-religijnej Żydów: zapalone świece w oknach, rytualne śpiewy w bóżnicy

c) portrety Żydów:

- zniknięcie znaczącej części lokalnych społeczności (wyliczenie miasteczek)
- emocjonalny akcent uzyskany przez przywołanie obrazu biednego, bezradnego Żyda poddanego eksterminacji
- „ostatnia resztką” (pleonazm) dowodem bezwzględного zniszczenia
- portret „poetycznych Żydów” o podwójnych obliczach: użyteczni członkowie społeczności i barwne osobowości ożywiający małomiasteczkową nudę, reprezentujący mądrość życiową

d) świadectwa Holocaustu, refleksje dotyczące antagonizmu polsko-żydowskiego:

- zacieranie śladów krwawego mordy
- obraz zasypywania piaskiem żydowskiej krwi, bielienia ścian ukazany jako próba całkowitego usunięcia dowodów obecności Żydów w polskim społeczeństwie
- sygnał negatywnego stosunku Polaków z ulgą, a nawet radością pozbywających się „problemu żydowskiego”

e) konsekwencje Zagłady dla kultury polskiej:

- ubożenie kultury polskiej, niegdyś bogatej symbiozą pierwiastków słowiańskich i żydowskich, religii chrześcijańskiej i judajskiej
- tożsamość przeżyć Polaków i Żydów opłakujących w przeszłości utracone ojczyzny, dwu narodów skazanych przez historię na walkę o prawo do istnienia
- przepaść między dwoma narodami – braćmi w cierpieniu (podwójny sens słowa: *cień*)